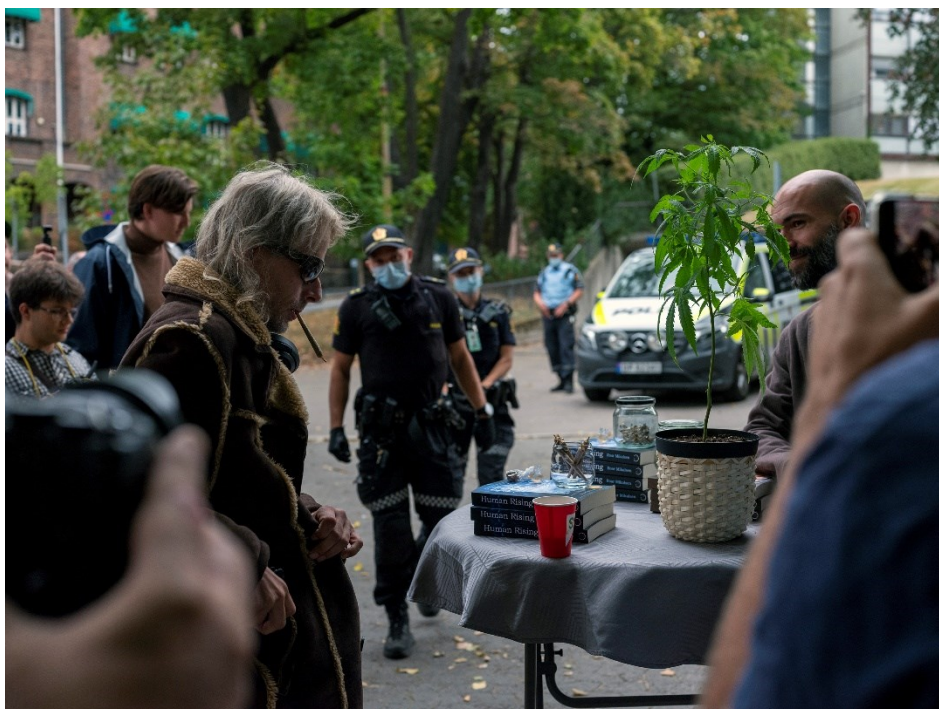

Ruspolitikk, Straff og Menneskerett

Dokument til Retten
22-1-2022

Innhold

Innledning	3
Problemet med rusreformen	5
Seriekoblet ansvarsfraskrivelse	6
Behovet for menneskerettsanalyse	7
Menneskerettsanalyse 101	11
Påstand om menneskerettsbrudd	13
Effektivt rettsmiddel	17
Vitner	18
Riksadvokatembetets vitnemål	19
Vitneplikt for menneskerettigheter	23
Forklaring med film	24

Ruspolitikk, Straff & Menneskerett

Dokument til Retten

Av Roar Mikalsen

Leder, Alliansen for rettighetsorientert ruspolitikk (AROD)

Innledning

“Looking back the system of Transatlantic slavery didn't need better regulation; it didn't become out of date; it didn't need reforming; exceptions were not needed to exclude more 'races'. No! The system was wicked, corrupt, immoral and needed abolishing — Just like Prohibition!”

— *Julian Buchanan, [Professor](#) i Kriminologi—*

I over 50 år har straff styrt ruspolitikken. Med tiden har vi forstått at dette gjør vondt verre, og norske kriminologer og sosiologer advarte mot et større skadebilde for over 40 år siden. Til tross for dette lyttet ikke politikerne og på 1980-tallet, med økte strafferammer, ble situasjonen verre. Straffelovkommisjonen foreslo derfor i 2002 avkriminalisering, og å redusere strafferammene fra 21 til 10 år, men politikerne ville ikke høre. Uten begrunnelse, [avfeide](#) Justisminister Dørum dette forslaget, og større internasjonale endringer måtte til før straff ble sett som uakseptabelt.

Det var dette som til slutt fikk i gang rusreformen i 2018. Verden gikk videre, stadig flere land avkriminaliserte eller legaliserte, og mer fremsynte politikere innså at Norge måtte følge etter. Resultatet var rusreformrapporten, den mest omfattende utredningen på området, og det manglende grunnlaget for straff ble igjen bekreftet.¹

Det var derfor rusreformutvalget konkluderte med at avkriminalisering er i tråd med menneskerettighetene. Om dette er godt nok er imidlertid usikkert. En håndfull domstoler har anerkjent autonomi for bruk, og AROD spør om det er nødvendig å videreføre et kriminelt marked når halve Europa er i ferd med å regulere cannabis:

Er det slik at Norge trenger forbudet for å verne om samfunnet, eller er vi bedre tjent med å fjerne Straffelovens §§ 231 og 232? Finnes det gode grunner for å straffe på ruspolitikken område, eller må vi erkjenne jakt på syndebukker og en forbindelse til tidligere tiders vilkårlige forfølgelse?

Det er dette som er rettens oppgave å besvare. Et effektivt rettsmiddel er selve kjernen i menneskerettskonvensjonene, og definisjonen på vilkårlig fengsling er enkel: Vi har med vilkårlig fengsling å gjøre når straff ikke er innenfor konstitusjonelle parametere. For å være innenfor konstitusjonelle parametere, må loven ha sitt på det tørre målt opp mot prinsipper som likhet, selvbestemmelse, forholdsmessighet, og frihetspresumpsjon: Loven må fremme et legitimt formål, være det minst inngripende av alle tilgjengelige virkemidler, og gjenspeile en balansert avveining av individets rett til frihet målt opp mot samfunnets behov for beskyttelse.

¹ Epidemimodellen som ble styrende for forståelsen av narkomani har vist seg å være feil. Likeså forvridningen av tilbuds- og etterspørselsproblematikken til en offer- og overgriper-kontekst, samt hypotesen om at å fjerne straffansvar for brukere av narkotika fører til en farlig økning av bruken i befolkningen (3.2, 3.3). Utvalget konkluderer i stedet med «at nettopp andre faktorer enn lovgivning og lovendringer som sådan har stor betydning for rusmiddelbruken i befolkningen» (1.3.1), og at det er opp til staten å vise at «inngrepet svarer til et presserende samfunnsmessig behov. Det må også vises at inngrepet er forholdsmessig holdt opp mot formålet med inngrepet, tatt i betraktning relevante interesser som må avveies ved vurderingen» (7.4.3). Se spesielt kapittel 3.2.2.3., 3.2.2.4., 3.2.2.5, 3.2.3. og 3.3.

Det er statens ansvar å vise at dette er tilfellet, men ingen har dokumentert at straff er en god ide. Politikerne har sett narkotika som fienden ved porten, et onde som det må erklæres krig mot, men om fienden må bekjempes med tyranniske metoder er omtvistet.

Hvorfor vil bli belyst i rettsforhandlingene, men i flere tiår har sosiologer, kriminologer, psykologer, og jurister påpekt syndebukk-mekanismen som utgangspunkt for forbudets popularitet. Dette fenomenet, vår tendens til å gi ut-grupperinger skylda for problemer som vi har et felles ansvar for å løse, mener vi knytter narkotikalovene til tidligere tiders vilkårlige masseforfølgelse, og det er liten tvil om at forbudslinjen sliter.

Ikke bare viser rusrapporten at problemene med straff er mange, mens gevinsten er usikker: Alt tyder på at vi kan komme lenger med mindre inngripende midler, og det er nok av eksperter som ser narkotikaforbudet som en trussel mot vår sivilisasjon. Den fordervelse som alkoholforbudet påførte samfunnet var ingenting sammenlignet med narkotikaforbudet, og det er derfor ikke mulig å snakke om menneskerettsforpliktelser uten å vurdere et regulert marked.

Problemet med rusreformen

Allikevel, det er dette politikerne påla rusutvalget. Regjeringen utelukket et lovlig marked, og utvalget løste dette ved å sette et moralsk skille mellom bruk og salg; slik kunne en større blindsones bestå, mens et rettighetsbilde for brukere ble bekreftet. Til tross for dette, ville ikke politikerne erkjenne sammenheng mellom offentlig panikk og menneskerettsbrudd. De fortsatte å ivre for straff på tilbakeviste premisser, og heller enn å ta rapporten på alvor ble den ignorert av politikerne.

Det sivile samfunn reagerte på dette. AROD og andre gjorde [innledningsvis](#) i rusreformen klart at det ikke er mulig å gå fra kriminalisering til sykeliggjøring uten at menneskerettsprinsipper blir

vektlagt.² Vi pekte på at rettighetene til de forfulgte var omtvistet, og at staten var forpliktet til en generell menneskerettsanalyse—en som ikke nøyde seg med å se på rettighetene til brukere med enkeltdoser, men også de med mer.

Det var dette mandatet la opp til, og for å redde rusreformen [henvendte](#) vi oss til helse- og omsorgskomiteen, Rusreformutvalget, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, kontroll- og konstitusjonskomiteen, og Statsministerens kontor. Samtlige partier og politikerne enkeltvis ble informert om ansvaret for å sikre menneskerettigheter, men et rettighetsbilde ble oversett.

Seriekoblet ansvarsfraskrivelse

Kontroll og Konstitusjonskomiteen ville [ikke](#) blande seg i helse- og omsorgskomiteens arbeid. Helse- og omsorgsdepartementet ville heller ikke involvere seg, og sendte [ansvaret](#) for de forfulgte til Justis- og beredskapsdepartementet etter press fra det sivile samfunn. Justisdepartementet [svarte](#) med å sende ansvaret tilbake til Helse, som etter flere [forespørsler](#) sviktet sitt fagansvar og [viste](#) til Stortingets behandling. Slik ble seriekoblet ansvarsfraskrivelse den politiske prosessens bane, og heller enn å tilby en menneskerettsanalyse, eller besvare [spørsmål](#) om rettigheter, fortsatte en politikk på totalitære premisser.

Dette er spesielt ille med tanke på at de forfulgte grupperinger, for 13 år siden, gjorde rettsstatens beskyttelse gjeldende, men ble nektet et forsvar. Riksadvokat Busch avviste i 2009 prøvelsesretten på narkotika-loven,³ og Høyesteretts ankeutvalg fulgte opp med å nekte spørsmålet fremmet—uten grunn. Dette er i seg selv et menneskerettsbrudd, og siden er rundt 460.000 narkotikaforhold prosessert av politi og påtale-

² For hvordan forbudet er uforenelig med menneskerettsprinsipper, se MIKALSEN, [TO END A WAR](#) (2015) kapittel 3. FNs konvensjoner bygger på samme prinsipper som EMK. For en gjennomgang av hvordan Straffelovens §§ 231, 232 er uforenelig med FNs konvensjoner, se MIKALSEN, [TO END A WAR](#) (2015) kapittel 4

³ Dokumentene finnes i [2010-versjonen](#) av *HUMAN RISING*, side 339-49

myndighet. I den grad staten ikke kan forsvare straff, er dette mennesker som har vært urettmessig forfulgt, og striden om politiets maktmidler er del av et større bilde som omhandler rettighetene til flere hundretusen nordmenn.

Det er på dette grunnlaget at AROD i 2019 [kontaktet](#) Riksadvokaten og inviterte til ansvar. Når politikerne og departementene svikter, er det opp til den høyere påtalemyndighet å sikre rettsstaten, og vi har [ansvarliggjort](#) Riksadvokaten for videreføring av vilkårlig forfølgelse, formulert behovet for sannhets- og forsoningskommisjon, og [tilbudt](#) cannabis for avklaring av et rettighetsbilde.

Riksadvokatens kontor har ikke vært imøtekommende. Ikke engang brev om at vi [oppbevarte](#) cannabis for å utløse statens forpliktelser til de forfulgte ble besvart, og dette er mye av grunnen til ARODs sivile [ulydighetsaksjon](#) den 11. september. Til tross for et klart ansvarsbilde, har verken politikere, Departement, eller Riksadvokat tatt følgene av det manglende utgangspunkt for å straffe, og det blir opp til retten å gi et effektivt rettsmiddel.

Behovet for menneskerettsanalyse

Ettersom politikerne sviktet, [informerte](#) AROD Helsedepartementet om at vi, gjennom sivil ulydighet, ville ta ansvaret for politikken til domstolene. Verken brev, høringssvar, eller 30 kronikker i media var egnet til å få politikerne til å ivareta menneskerettigheter, og etter [korrespondanse](#) med politiet satte vi opp en bod med cannabis og psilocybin sopp utenfor politihuset i Oslo den 11. september 2021. Vi gjorde dette ikke for å provosere, men for å belyse en større blindsones og slik hjelpe myndighetene å følge anbefalinger fra Europarådet, Pompidou-gruppen, FNs Arbeidsgruppe for vilkårlig fengsling, Amnesty International, og Human Rights Watch. Vi har alle et ansvar for å fremme menneskerettigheter, og som Amnesty oppsummerer:

More than 50 years of drug policies based on prohibition and criminalization have left a legacy of violence, disease, mass incarceration, suffering and abuse across the world. It is usually

the poorest and most marginalized communities who are suffering as a result of harsh drug control policies, devastating lives and tearing communities apart. Prohibitionist policies have failed to decrease the use and availability of drugs over the years, and have instead undermined the rights of millions, exacerbated the risks and harms of using drugs, deepened inequalities that fuel discrimination, and intensified the violence associated with illicit markets. . . . Arbitrary detention is usually only the beginning of a long list of abuses faced by people suspected of using drugs or accused of other drug-related offences. From police abuses and the continued use of the death penalty for drug-related offences, to discrimination, extrajudicial executions, torture and multiple violations of economic, social and cultural rights, including of the right to health, it is clear that the “war on drugs” has been effectively a war on people.⁴

Dette bildet er ikke omtvistet. Som Rusutvalget sier mer om har det derfor vært bevegelse fra å tolke de ruspolitiske konvensjonene i lys av et narkotikafritt ideal, hvor straffelover ble sett som egnet verktøy, til å vektlegge realiteter og intensjonen om å fremme helse og velferd. Det kommer stadig flere pålegg om å kvalitetssikre lovgivningen på menneskerettighetenes premisser, slik at kontrollregimet ikke bidrar til unødig skade,⁵ og som regjeringens rusutvalg skrev:

I flere land, herunder Mexico, Sør-Afrika og Tyskland, er straffeforfølgning av voksne personer for besittelse av cannabis til egen bruk blitt konstatert å være uforenelig med konstitusjonelle bestemmelser om retten til respekt for privatliv eller beslektede bestemmelser om individets rett til autonomi som det er naturlig å

⁴ [Ending human rights abuses in drug control: Oral statement to the Interactive Dialogue with the Working Group on Arbitrary Detention at HRC47 - Amnesty International](#)

⁵ Se WHO, UNDP, UNAIDS and International Centre on Human Rights and Drug Policy; [International Guidelines on Human Rights and Drug Policy](#) (2019), Council of Europe, Parliamentary Assembly: [Drug policy and human rights in Europe: A Baseline Study](#) (2019). A/HRC/47/40, Arbitrary detention relating to drug policies: [Study of the Working Group on Arbitrary Detention](#) (2021). Se også Rusreformutvalgets rapport, [kapittel 7](#).

se i sammenheng med retten til privatliv etter EMK artikkel 8 og retten til fri utvikling av personlighet etter FNs verdenserklæring om menneskerettigheter artikkel 22. I Georgia ble lovgivning som hjemlet sivilrettslige sanksjoner av et forbud mot cannabis, kjent forfatningsstridig og ugyldig i 2018, fordi det innebar et uforholdsmessig inngrep i innbyggernes autonomi, se omtale i kapittel 6.⁶

Etter at riksadvokat Busch og Høyesterett avviste prøvelsesretten til narkotikalovbrytere har altså verden gått videre. En håndfull domstoler har kommet med dommer på et område som Riksadvokaten i 2009 mente var umulig å avgjøre, og det internasjonale samfunn vektlegger stadig sterkere et behov for kvalitetskontroll med narkotikalovene. Det er solid grunnlag for å se menneskerettigheter i konflikt med straff i ruspolitikken, og svaret på en [rettighetsanalyse](#) beror på spørsmålene som stilles.

De analyser som er gjort berører retten til bruk. Flere domstoler har gitt gode dommer på området,⁷ og det er opplagt at prinsipper som autonomi, forholdsmessighet, likhet, og frihetspresumsjon ugyldiggjør straff mot cannabisbrukere. Om retten til bruk innebærer et regulert marked gjenstår å se, for spørsmålet har ikke vært gjenstand for en rettighetsanalyse. [Amnesty](#) og [Human Rights Watch](#) mener at dette må undersøkes, og retten har mulighet til å unngå samme feil som Busch og Høyesterett.

Det sier sitt at Busch er den eneste juristen som har gitt Arbeiderpartiets forslag om å skille mellom tyngre brukere og rekreasjonsbrukere grønt lys. Det sier også sitt at ingen av de ansvarlige har besvart spørsmål om rettighetsbildet til de forfulgte, og den nye Riksadvokaten ser ut til å ane et større bilde. Som riksadvokat Maurud sa i 2020:

Samfunnets trussel om og bruk av straff mot borgerne innebærer at de utsettes for inngrep som normalt er uakseptable. Det er derfor

⁶ NOU 2019: 26 Rusreform – fra straff til hjelp, kapittel 7.4.3., s. 181

⁷ Se dommene fra [Georgia](#), [Mexico](#), og [Sør-Afrika](#).

klart at ikke alle uønskede handlinger eller atferd bør kriminaliseres. Enhver kriminalisering må begrunnes på en måte som forklarer hvorfor atferden skal forbys og møtes med straff. Dersom det dreier seg om handlinger som ligger i periferien av hva som bør være straffbart, bør begrunnelsen for å bruke straff med jevne mellomrom utfordres slik at det kan utforskes om den fortsatt står ved lag. Strafferetten må utvikles i lys av samfunnsutviklingen for øvrig. Rettshistorien gir flere eksempler på bruk av straff som, bedømt ut fra nåtidens forhold og verdivurderinger, er vanskelige å forstå.⁸

På dette grunnlaget stilte Riksadvokaten seg bak rusreformen. Maurud mente det ikke er grunnlag for å felle en slik dom over den gjeldende kriminalisering av narkotika, men det er altså fordi Norge ikke har sett på saken. Hadde Høyesterett gjort jobben sin i 2010, ville vi fått svar på viktige spørsmål rundt straffelovens bestemmelser, og UNDP m.fl., sine retningslinjer ville kommet godt med. Som det står om effektivt rettsmiddel:

Every State has the obligation to respect and protect the human rights of all persons within its territory and subject to its jurisdiction. . . . In accordance with these rights, States should: (1) Establish appropriate, accessible, and effective legal, administrative, and other procedures to ensure the human rightscompliant implementation of any law, policy, or practice related to drugs. (2) Ensure that independent and transparent legal mechanisms and procedures are available, accessible, and affordable for individuals and groups to make formal complaints about alleged human rights violations in the context of drug control laws, policies, and practices. (3) Ensure independent, impartial, prompt, and thorough investigations of allegations of human rights violations in the context of drug control laws, policies, and practices. (4) Ensure that those responsible are held accountable for such violations in accordance with criminal, civil,

⁸ [Høringsuttalelse om rusreform – Riksadvokaten](#)

*administrative, or other law, as appropriate. (5) Ensure that adequate, appropriate, and effective remedies and means of redress are available, accessible, and affordable for all individuals and groups whose rights have been found to be violated as a result of drug control laws, policies, and practices. This should include accessible information on mechanisms and processes for seeking remedies and redress, and appropriate means of ensuring the timely enforcement of remedies. (6) Take effective measures to prevent the recurrence of human rights violations in the context of drug control laws, policies, and practices.*⁹

Norge har et problem med punkt 3, 4, 5 og 6 fordi norske brukere siden 2007 har jobbet å få avklart rettighetsbildet sitt. Til tross for dette har enhver kvalitetssikring uteblitt, og mens politikerne har til gode å følge internasjonale anbefalinger, legaliserer andre land for bedre å følge menneskerettigheter. Det er derfor Tyskland, Malta, Nederland, Luxembourg, og Sveits legaliserer cannabis. Halvparten av Europas borgere lever i en eller annen form for regulert marked, mens Norge tviholder på lovens strengeste straff.

Det bør forurolige ikke minst politi og domstoler. At straff, som rusrapporten konkluderte, virker mot sin hensikt er alene nok til at Helse og Justis burde tatt grep og forholdt seg til rettsstatens begrensninger. Når det ikke skjedde, og alt fortsetter som før, er rettstat og sivilt samfunn i en enda verre situasjon, og mye avhenger av at domstolene tar styring på en politisk prosess som er utenfor rettsstatens kontroll.

Menneskerettsanalyse 101

Det er derfor vi er samlet til forhandlinger og en menneskerettsanalyse er ikke komplisert. For å være nødvendig i et moderne samfunn, må det være et visst forhold mellom mål og middel. Forbudet må ikke bare være det minst inngripende av alle tilgjengelige tiltak for å beskytte,

⁹ WHO, UNDP, UNAIDS and International Centre on Human Rights and Drug Policy; [International Guidelines on Human Rights and Drug Policy](#) (2019)

men egnet til å nå målet, og det blir stadig mer opplagt at Straffeloven har feilet i å begrense problemet med illegale stoffer. Det er derfor avkriminalisering blir sett som et minstemål, men Europarådet¹⁰ og FNs Arbeidsgruppe for vilkårlig fengsling¹¹ anbefaler videre undersøkelser. Selv INCB, FNs øverste ledelse i narkotikarelaterte spørsmål, går inn for at menneskerettigheter vektlegges, og som Rusreformutvalget oppsummerte:

For å være forenelig med EMK artikkel 8 må inngrep i retten til respekt for privatliv mv. fremme et legitimt formål og være nødvendig i et demokratisk samfunn. . . . [Selv om] statene har en vid skjønnsmargin ved vurderingen av om inngrep i retten til privatliv og familieliv i denne forbindelse er forenelige med EMK artikkel 8, [innebærer] kravet om nødvendighet . . . like fullt at det må påvises at inngrepet svarer til et presserende samfunnsmessig behov («pressing social need»). Det må også vises at inngrepet er forholdsmessig holdt opp mot formålet med inngrepet, tatt i betraktning relevante interesser som må avveies ved vurderingen. Det påhviler i første rekke statspartene å foreta disse vurderingene, men EMD kan overprøve om argumentene som hevdes å begrunne inngrepet, er relevante og forholdsmessige og om rettighetene i tilstrekkelig grad ble respektert i beslutningsprosessen som ledet frem mot vedtagelsen av inngrepet.¹²

Dette utgangspunktet er ukontroversielt. Staten kan gripe inn i friheter hvis inngrepet speiler en fornuftig avveining målt opp mot samfunnets behov for beskyttelse, men må vise at det er tilfellet. Forbi dette punktet har staten en skjønnsmargin som er relativt vid. I sosiale og økonomiske

¹⁰ “Further to their existing legal obligations, States should assess the intended and unintended effects of envisaged drug policy measures, taking into account their potential impact on the enjoyment of human rights.” Council of Europe, Parliamentary Assembly: [Drug policy and human rights in Europe: A Baseline Study](#) (2019) s 5

¹¹ “The Working Group has expressed concern about disproportionate sentences for drug-related offenses . . . and has called for reform to ensure that sentences for drug-related offences are proportionate.” A/HRC/47/40, Arbitrary detention relating to drug policies: [Study of the Working Group on Arbitrary Detention](#) (2021) s 6.

¹² NOU 2019: 26 Rusreform – fra straff til hjelp, kapittel 7.4.3., s. 181

spørsmål kan staten stort sett bestemme selv, men kriminalpolitiske spørsmål stiller annerledes.

Når det er snakk om tvang og frihetsberøvelse er det mindre rom for skjønn, og det må være hold i forutsetningene for politikken. Tradisjonelt har domstolene latt politikerne styre selv, men rusreform-rapportens påvisning av offentlig panikk, samt politikernes motvilje mot å ta konsekvensene, tilsier at domstolene må på banen. Alternativt, vil problemet med vilkårlig forfølgelse bestå, og det er på dette grunnlaget at AROD bestrider anvendelsen av Straffelovens §§ 231 og 232. *Tiltalte påberoper ikke retten til å selge cannabis, men til sivil ulydighet, til å dele ut cannabis utenfor politihuset i mengder over de som ble diskutert av politikerne, for å sikre et rettighetsbilde for de forfulgte grupperinger på rusfeltet.*

Dette kan ikke utsettes. Ettersom stadig flere domstoler fremhever autonomi for rusbrukere, må norske domstoler ikke bare spørre hva en selger av illegale stoffer har gjort som er verre enn ansatte ellers i handelsnæringen, men om det er nødvendig å usette brukere og samfunn for problemene som følger av et sort marked. Retten må sette seg inn i spørsmålene som den rettighetsorienterte debatten reiser og kreve svar av de ansvarlige.¹³ Bare slik kan straff legitimeres, vi har levert en prosedabel påstand, *Human Rising*, og følgende EMK artikler ankrer lovens prinsipielle problem.

Påstand om menneskerettsbrudd

- Anvendelsen av Straffelovens §§ 231 og 232 er uforenelig med EMK artikkel 3, som sier at «ingen må bli utsatt for tortur eller for umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff».

«Umenneskelig» og «nedverdiggende» er knyttet til vilkårlighet.¹⁴ I den grad prinsipper som likhet, forholdsmessighet, selvbestemmelse og

¹³ Se MIKALSEN, *HUMAN RISING* (2018) kapittel 12.2.3, eller [Five questions that must be answered | Alliance for Rights-Oriented Drug Policies \(arodpolicies.org\)](https://arodpolicies.org/)

¹⁴ For sammenhengen mellom Straffelovens §§ 231, 232 og vilkårlig fengsling, se MIKALSEN, *TO END A WAR* (2015) s 95-99. Se også MIKALSEN, *TO RIGHT A WRONG* (2016) kapittel 8.5.5.

frihetspresumpsjon ikke er ivaretatt; I den grad vi har med usaklig forskjellsbehandling på rusfeltet å gjøre; og i den grad vi som samfunn har latt dobbeltmoral definere politikken,¹⁵ vil det være brudd på EMK art 3. Vi vil som samfunn, uten god grunn, utsette ut-grupperinger for onder som vi ikke unner inn-grupperinger, og dette er tilfellet om ikke spørsmålene som menneskerettighetene stiller blir besvart.

- Anvendelsen av Straffelovens §§ 231 og 232 er uforenelig med EMK artikkel 5 (Retten til frihet og trygghet) som sier at «enhver har rett til personlig frihet og sikkerhet. Ingen må bli berøvet sin frihet unntatt i følgende tilfelle og i samsvar med en framgangsmåte foreskrevet ved lov».

«Foreskrevet ved lov» vil si at Straffelovens §§ 231 og 232 må være innenfor rammen som menneskerettsprinsippene oppstiller. Loven må gjenspeile en informert avveining av individets rett til frihet målt opp mot samfunnets behov for beskyttelse, men ruspolitikken er preget av offentlig panikk. Det betyr at det er et misforhold mellom Straffelovens §§ 231 og 232 og menneskerettighetene. Fagansvaret for loven kan ikke sies ivaretatt, og loven er mer inngripende enn rimelig. Vi vil som samfunn, uten god grunn, utsette en befolkning for onder som vi ikke unner andre, og dette er brudd på EMK artikkel 5 om ikke spørsmålene som den rettighetsorienterte debatten reiser blir besvart.

- Anvendelsen av Straffelovens §§ 231 og 232 er uforenelig med EMK artikkel 8, som sier at «enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv», og at det ikke skal «skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

¹⁵ For dobbeltmoralen som opprettholder vilkårlig forfølgelse, se MIKALSEN, [*HUMAN RISING*](#) (2018) s 46-71. Se også MIKALSEN, [*TO RIGHT A WRONG*](#) (2016), kapittel 8, spesielt 8.5.3, 8.5.4, 8.5.5.

«Nødvendig i et demokratisk samfunn», er kjernen. Staten har en viss skjønnsmargin, men Rusutvalget dokumenterte at de gode grunnene for å straffe bruk ikke er til stede. Det er derfor stadig flere domstoler som ugyldiggjør forbudet med hensyn til EMK artikkel 8. Utvalget utdypet dette i sin rapport, men vurderte ikke rettighetsbildet for de med over visse grenseverdier av illegale stoffer, da regjeringen utelukket et regulert marked. Allikevel, frihetsberøvelse er det mest inngripende virkemiddel, og om mindre inngripende midler er bedre egnet til å avhjelpe problemer med rus, er det vanskelig å se nødvendigheten av en politikk som gjør vondt verre. Rent faktisk, fagfolk advarer mot forbudets ringvirkninger som en av de største utfordringer i vår tid, og ingen har påvist noen nytteeffekt.¹⁶ Av denne grunn kan man argumentere for at positive menneskerettsforpliktelser åpner for et regulert marked,¹⁷ og domstolen må veie statens grunner for å demonisere og fengsle de som besitter mer enn et minstemål av brukerdoser.

Er det gode grunner til dette? Er det avgjørende for retten til selvbestemmelse om folk har 10 eller 20 gram, eller markerer staten et vilkårlig skille for å kunne fortsette en politikk som avhenger av syndebukker for å bestå?

- Anvendelsen av Straffelovens §§ 231 og 232 er uforenelig med EMK artikkel 9 første ledd som sier at «enhver har rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet; denne rett omfatter frihet til å skifte sin religion eller overbevisning, og frihet til enten alene eller sammen med andre og så vel offentlig som privat å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning, ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse». Andre ledd fortsetter, «Frihet til å gi uttrykk for sin

¹⁶ For dynamikken som forbudslinjen har påført samfunnet, se MIKALSEN, [HUMAN RISING](#) (2018) del 2. Se også MIKALSEN, [TO END A WAR](#) (2015) kapittel 3

¹⁷ PIET HEIN VAN KEMPEN, MASHA FEDOROVA, *INTERNATIONAL LAW AND CANNABIS: REGULATION OF CANNABIS CULTIVATION AND TRADE FOR RECREATIONAL USE: POSITIVE HUMAN RIGHTS OBLIGATIONS VERSUS UN NARCOTIC DRUGS CONVENTIONS* (2019); see also Jenkins, Bernstein, MacPherson, Tyndall, *Legal regulation as a human right and public health approach to currently prohibited substances*, International Journal of Drug Policy, Volume 91, May 2021

religion eller overbevisning skal bare bli undergitt slike begrensninger som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den offentlige trygghet, for å beskytte den offentlige orden, helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter».

Dette innebærer at menneskerettsanalyse må til for å vurdere inngrep i tanke- og religionsfriheten. Prinsipper som likhet, forholdsmessighet, selvbestemmelse, og frihetspresumpsjon legger lista for et rettighetsbilde, og staten kan ikke tilkjennes en skjønnsmargin så lenge viktige spørsmål forblir ubesvart. Offentlig panikk er tross alt påvist, og vedlagt dokumentasjon viser hvordan retten til tankefrihet og religion innebærer retten til å innta ulovlige stoffer.¹⁸ Det er ingen tvil om at rus tilbyr kvalitetsmessigheter som mennesker kan ha nytte av. Det er heller ingen tvil om at flere stoffer spiller en viktig rolle for åndelig søkende, og om ikke ansvarlige for politikken besvarer kritikken ugyldiggjøres forbudet av EMK artikkel 9.

- Anvendelsen av Straffelovens §§ 231 og 232 er uforenelig med Protokoll 12 og EMK artikkel 14 (forbudet mot diskriminering), som sier at «Utøvelsen av de rettigheter og friheter som er fastlagt i denne Konvensjon skal bli sikret uten diskriminering på noe grunnlag slik som kjønn, rase, farge, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, tilknytning til en nasjonal minoritet, eiendom, fødsel eller annen status».

«Annen status» er avgjørende. Oppsummeringen ikke er utfyllende, og enhver forskjellsbehandling må tåle menneskerettsanalyse om straff er i bildet. I den grad det er et irrasjonelt skille mellom lovlige og ulovlige stoffer, og i tilnærmelsen til forskjellige brukere, vil det derfor være brudd på artikkel 14 og Protokoll 12.¹⁹ Vi har med vilkårlig forfølgelse å gjøre, og dette er tilfellet om de fem spørsmålene står ubesvart.

¹⁸ For Straffelovens problem med retten til tanke- samvittighets- og religionsfrihet, se MIKALSEN, [TO END A WAR](#) (2015) s 99-111.

¹⁹ For likhetsprinsippets relevans for ruspolitikken, se MIKALSEN, [TO END A WAR](#) (2015) kapittel 3.1.1. Se også MIKALSEN, [TO RIGHT A WRONG](#) (2016) kapittel 8.4.4.

Plasshensyn gjør behandlingen kort, men artiklene henger sammen og reflekterer hverandre. I den grad vi har å gjøre med brudd på likhets-, forholdsmessighets-, eller autonomiprinsippet, vil vi ha vilkårlig forfølgelse; det vil være en diskriminerende, uforholdsmessig, og integritetskrenkende praksis, og et effektivt rettsmiddel må til.

Effektivt rettsmiddel

Det er dette som er domstolens oppgave. Samtlige parter har fått tilstrekkelig informasjon til at forholdet mellom menneskerettighetene og Straffelovens §§ 231 og 232 kan belyses, og det gjenstår å se om ministre eller embetsmenn kan godtgjøre at straff har en nyttefunksjon.

For at det skal skje, må staten vise gode grunner til å forskjellsbehandle på ruspolitikken område. Cannabisbruk må vises å utgjøre en større trussel enn for eksempel alkoholbruk, for ellers er det bare «kultur» som skiller, og det er ikke godt nok.

Det skal nevnes at det var på dette grunnlaget tidligere statsminister Erna Solberg forsvarte forbudet under en filosofisk debatt, og at tidligere justisminister Anders Anundsen gjorde en uforglemmelig figur da NRKs Folkeopplysningen undersøkte grunnlaget for kriminalisering av cannabis. Ikke bare fremsto han som et eksempel på den dobbeltmoral som driver politikken videre, men etter mye leting var alt Justisdepartementet kunne vise til en upublisert masteroppgave fra en svensk medisinstudent.

Vi forventer ikke bedre denne gang. Det er tynn suppe som forbudstilhengerne har kokt sammen, og om inngrep i retten til privatliv og familieliv skal være forenelige med EMK artikkel 8, innebærer kravet om nødvendighet at inngrepet svarer til et presserende samfunnsmessig behov. Det narkotikafrie idealet må ikke bare være verdt å krige for, men midlene må være egnet til å nå målet, og det skal godt la seg gjøre.

Rusreformutvalgets rapport oppsummerte ikke bare myten om narkotikahaien som politisk fiksjon, men ord som «uproporsjonalt bilde», «misvisende forestillinger», «feilinvestering i straff», og «virkelighetsresistent misgjerning», oppsummerer politikken

utvikling. Vi har å gjøre med en politikk preget av «moralsk indignasjon og hevnmotiver», «stereotype fremstillinger», og hvor «vitenskapelige konstruksjoner av narkotikaproblemet har spilt en underordnet rolle».²⁰ «Panikk» brukes flere ganger, og dette makkverk av en politisk prosess ligger bak lovens høyeste straff.

Det gjenstår å se om staten vil forsvare strafferegimet, men vi forventer at rettens aktører stiller seg bak rettsstatsgarantier og kravet om en menneskerettsanalyse. Det er i Norge like mye tingrettens som Høyesteretts oppgave å vurdere problemstillingen, og det er unødige tidkrevende og kostnadsfullt å vente. Rent faktisk, om ikke rettens aktører motsetter seg analyse, kan hundrevis av liv reddes og tusenvis av fengselsår bli spart, og forhandlingene bør kringkastes. Vi har å gjøre med den viktigste saken for norsk rettssystem siden krigen, og rettens forberedelser og sakførsel bør gjenspeile dette.

Vitner

AROD har bedt politiet om etterforskningskritt, men det gjenstår å se i hvilken grad etaten vektlegger menneskerettigheter og vår prosedable påstand. Den opprinnelige tiltalen inspirerte ikke tillit, og forsvaret tar høyde for at påtalemyndigheten vil få fokus vekk fra fakta.

Vi har derfor en vitneliste som vil forklare hvorfor vi er samlet i retten. At de forfulgte i 13 år har vært nektet en menneskerettsanalyse, er en viktig grunn til at AROD begikk sivil ulydighet, og forsvaret har til hensikt å vise hvordan det står til med sikringen av menneskerettighetene.

Vi går ut ifra at ansvaret for politikken tilfaller Helse- og omsorgsdepartementet, men kan ikke være sikre. Helse har ifølge Justis «det overordnede og koordinerende ansvaret for rusmiddelpolitikken», men etter spørsmål om menneskerettigheter, sendte Helse ansvaret til Justis «som rette instans». Justisdepartementet ville ikke ha dette ansvaret, og

²⁰ NOU 2019: 26 Rusreform – fra straff til hjelp, kapittel 3.2. og 3.3.

sendte byrden tilbake til Helse, som etter flere purringer sviktet sitt fagansvar og viste til Stortingets behandling.

Dette er ikke holdbart. Vi har godtgjort for Helse og Justis at stortingets behandling er null verdt, da regjeringens utvalg har påvist offentlig panikk mens politikerne fortsetter som før, og vi vil derfor innkalle Ingvild Kjerkol og Bent Høie, nåværende og tidligere Helseminister, samt Emilie Enger Mehl og Monica Mæland, nåværende og tidligere Justisminister. AROD har korrespondanse med samtlige som forklarer hvorfor staten har sviktet konstitusjonelt ansvar, og vi har spørsmål som må belyses.

I tillegg til disse vitnene ønsker AROD ledende etterforsker, samt aktor, på vitnelista. Slik kan vi klargjøre svakheter i politiets arbeid—og sist, men ikke minst, innkaller vi Riksadvokat Jørn Sigurd Maurud og førstestatsadvokat Runar Torgersen, lederen av rusreformutvalget.

Riksadvokatembetets vitnemål

Enkelte vil ikke vitne. AROD har en omfattende korrespondanse med samtlige som viser hvordan det står til med statens ansvar, hvilket ikke er bra, og det er en omfattende ukultur på arbeidsplassen.²¹

Vi kan si dette med sikkerhet fordi offentlig panikk er påvist, og det manglende grunnlaget for straff klart, mens samtlige organ viderefører strafferegimet. Torgersen spesielt er i en vanskelig situasjon fordi han ledet arbeidet som viste at straff for bruk ikke er juridisk forsvarlig. Personlig vet han derfor at historiens dom over strafferegimet vil bli stygg, men som førstestatsadvokat opplever han en forpliktelse til systemet. I den grad han ikke gjør det, vil systemet (som viderefører

²¹ Forsvaret vurderte å la Pål Frogner, Lektor ved politihøyskolen, vitne om hvor vanskelig det er å stå frem som et tenkende menneske i politiet. Som aktiv i LEAP, motpolen til NNPF, kan han fortelle om hvordan medlemmer blir utstøtt av miljøet, og hvilke samvittighetskvaler som melder seg når politiet settes til å håndheve lover uforenelig med sunn fornuft. Vitnet er relevant for å belyse en ukultur, men ble utelukket fordi vitnets meninger er offentlig kjent og spørsmålet uansett blir om det er nødvendig og forholdsmessig å bruke straff i ruspolitikken. Frogner vil ikke kunne overbevise retten om riktigheten av en slik rettsforståelse. Vi har av samme grunn også utelatt jurister som støtter forsvarets sak, inkludert Hans Fredrik Martinussen og Ketil Lund. Om dommer eller aktor ønsker, kan disse møte.

menneskerettsbrudd) vende seg mot ham, og karrieren blir usikker. Det krever derfor mye å stå frem, og Torgersen er blant de som ønsker avstand.

Som han skrev til tiltalte: *«Jeg er kjent med din argumentasjon, men fastholder at jeg ikke er å anse som vitne i saken i straffeprosesslovens forstand, og at det ikke er aktuelt for meg å møte i retten».*

I kraft av sin posisjon ved Riksadvokatembetet, forstår vi at Torgersen ikke vil ha noen rolle. Allikevel, straffeprosessloven er underordnet menneskerettighetene, og førstestatsadvokaten er et nøkkelvitne som kan belyse viktige nyanser. Som leder for rusreformutvalget mottok han [syv](#) brev fra AROD som forklarer hvorfor det er uforenelig med mandatet til rusreformen å utelukke et regulert marked fra menneskerettsanalyse. Han valgte imidlertid å tolke mandatet snevert, slik at kun rettighetsbildet til brukere ble diskutert, og slik videreførte utvalget den blindsonen som vi vil ta et oppgjør med.

Etter å ha snakket med Torgersen om dette i mars 2019, skrev AROD et [brev](#) til utvalget hvor vi oppmuntret til mytteri, og det er mye fordi utvalget aksepterte regjeringens krav om at regulering var utelukket at vi står i retten. Hadde utvalget fulgt sitt mandat, som var å vurdere menneskerettsbildet til den foreslåtte lovgivningen, ville dette mulig vært unngått. Den foreslåtte lovgivningen innebar straff for annet enn mindre mengder bruk, hvilket innebar at dette måtte belyses, og det er fordi samtlige aktører har sett vekk fra rettighetene til de som besitter mer enn noen brukerdoser at vi ber retten gjøre jobben som rusutvalget ikke gjorde.

Dette er én grunn til at vi vil ha Torgersen som vitne. Han kan si noe om hvorfor utvalget ikke gjorde en generell analyse, og hvorfor utvalget satte et moralsk skille mellom bruk og salg. AROD er opptatt av å belyse hvordan dette skillet rettferdiggjøres, da det baseres på at man vrir loven om tilbud og etterspørsel til en offer- og overgriperkontekst, og dette er problematisk. Det er fordi ingen ser nærmere på dette at narkotikapolitikken og syndebukkmekanismen videreføres og den høyere påtalemyndighet har et særskilt ansvar.

Vi så innledningsvis hvordan Høyesteretts ankeutvalg, etter at Riksadvokat Busch i 2009 avviste prøvelsesretten til narkotikalovbrytere,²² fulgte opp med å nekte rettighetsspørsmålet fremmet. Høyesterett sa ikke noe om hvorfor, hvilket er et menneskerettsbrudd i seg selv, og siden er rundt 460.000 narkotikasaker prosessert av politi- og påtalemyndighet. Disse anmeldelsene er konstitusjonelt omstridt, og striden om maktmidler er del av et større bilde—ett som omhandler rettighetene til flere hundretusen nordmenn.

Riksadvokaten kunne i denne sammenheng gjort [langt mer](#) for en avklaring, og det er derfor vi innkaller Maurud. Busch ville aldri [svare](#) på hvor mye cannabis AROD måtte levere for å få sin dag i retten, men siden 2020 har Maurud vært [kjent](#) med at vi oppbevarte cannabis for å fremme menneskerettigheter. Vi [ansvarliggjorde](#) Riksadvokatembetet for videreføring av vilkårlig forfølgelse, formulerte behovet for en sannhets- og forsoningskommisjon, og [tilbød](#) avklaring av et større rettighetsbilde, men Riksadvokaten har ikke vært imøtekomende.

Dette er mye av grunnen til vår sivile ulydighetsaksjon den 11. september. Vi ville ikke ha gått til dette skritt om ansvarspersoner hadde gjort jobben sin, men [striden](#) om maktmidler fortsetter, Riksadvokaten fremstår lite motivert til oppgjør med systemisk ukultur, og vi vil bruke retten til å belyse statens ansvarsfraskrivelser og hvorfor vi er samlet.

Spesielt Torgersen vet hvor vanskelig det er å rettferdiggjøre straff på ruspolitikens område, og vi vil vite hvordan Riksadvokatembetet opplever å ha ansvar for straffesaksbehandlingen når strafferegimet er så vanskelig å forsvare. *Hvordan er det å lede et regjeringsoppnevnt utvalg, gi politikerne et grunnlag for å fjerne straff, og se offentlig panikk fortsette? Hvordan oppleves det å videreføre strafferegimet, når rusrapporten konkluderte med at «narkotikahaien først og fremst var en politisk figur, uten empirisk belegg»²³? Hvordan ivaretar Riksadvokaten sitt fagansvar for statsadvokatene derfra? Og hvordan*

²² Dokumentene finnes i [2010-versjonen](#) av *HUMAN RISING*, side 339-49

²³ NOU 2019: 26 [Rusreform – fra straff til hjelp](#), kapittel 3.3.

er tiltakene som Riksadvokaten eller Justis treffer egnet til å trygge befolkningen mot vilkårlig forfølgelse?

Vi forestiller oss at det må være økende polaritet blant ansatte på grunn av manglende kvalitetssikring. Iallfall er trenden tydelig i samfunnet ellers, og AROD vil gi de som har integritet i oppgjøret med offentlig panikk en stemme. Ikke bare det, vi vil avkle maktpersoner som viderefører straff på tilbakeviste premisser all autoritet, og både Riksadvokaten og Torgersen kan være sentrale for nasjonens renselse. Med sin støtte til rusreform har de vist lojalitet til sunne verdier, og alt som skal til er at de markerer avstand fra den juridiske tradisjon som beiler for makt uavhengig av rett og galt—eksemplifisert i Tor-Aksel Busch.

Det sier sitt at han er den eneste juristen som godkjente Arbeiderpartiets forslag til rusreform. Det sier også sitt at ingen har besvart spørsmålene som menneskerettighetene stiller, og vi vil hjelpe Riksadvokatembetet inn i en ny tidsalder. Dette innebærer et oppgjør med den ukultur som har videreført straff i mange år, og det var Torgersen som skrev brevet hvor Busch for 13 år siden nektet forfulgte sin dag i retten.

Dette bør undersøkes. Det kan være at Torgersen ble instruert av Busch og senere har skiftet perspektiv, men det er også mulig at dette brevet fra 2009 kan knyttes til Rusreformutvalgets beslutning om å se vekk fra misforholdet mellom menneskerettighetene og Straffelovens § 231 og 232. Vi snakker om en større rettsskandale som øker for hvert år, og det kan være at forfølgelsen fortsetter på grunn av tette forbindelser makten imellom.

AROD vil vite mer om dette. NNPF utmerker seg i media som et bilde på den ukultur som muliggjør ruspolitikk på tilbakeviste premisser, og samrøre mellom NNPF og Politidirektoratet har forgreninger til Riksadvokatens kontor. Busch selv er æresmedlem, og i den grad Torgersen eller Maurud ikke ser sammenhengen mellom offentlig panikk, systemisk ukultur, og menneskerettsbrudd vil det være relevant å gå inn i dette bildet. Det kan forklare hvorfor strafferegimet fortsetter, til tross for at alarmklokkene ringer for lengst, og til tross for at statens

ansvar for å underlegge loven tilstrekkelig kvalitetskontroll er uomtvistet.

Vitneplikt for menneskerettigheter

Det er altså gode grunner til at AROD ønsker Riksadvokatembetets vitnemål, og vi ser at Maurud og Torgersen møter. Dette er ikke bare i nasjonens, men Riksadvokatembetets interesse. Straffeprosessloven er underordnet menneskerettighetene, som alle er forpliktet til å fremme, og vitneplikten støttes av Riksadvokatens eget [skriv](#) om retningslinjer for påtalemyndigheten.²⁴

I dette «understrekes at det ved politiets og påtalemyndighetens straffesaksbehandling skal legges til rette for etiske refleksjoner og faglige motforestillinger».²⁵ Videre, i de etiske retningslinjene, skal enhver medarbeider i påtalemyndigheten,

«opptre på en måte som fremmer en rettssikker og tillitsvekkende strafferettspleie i samsvar med lov og rettsorden. Referansen til lov og rettsorden er ment å skulle dekke alle regler og retningslinjer som er gitt i eller i medhold av lov og Grunnlov. Også folkerettslige regler som norske myndigheter er forpliktet etter, er omfattet. Rettsorden omfatter dessuten grunnleggende verdier og prinsipper som en rettsstatlig strafferettspleie bygger på, herunder rettssikkerhet, likhet for loven og individets grunnleggende frihet og autonomi.»

Det lyder fint på papiret, men dette er ikke status. Verken rettssikkerhet, likhet for loven, individets grunnleggende frihet og autonomi, eller etiske refleksjoner rundt dette, har fått konsekvenser for strafferegimet. Fortsatt viderefører disse organer straff på tilbakeviste premisser, og retten er en unik mulighet til et oppgjør med fortidens synder.

²⁴ Rundskriv nr. 3/2018 (kvalitetsrundskrivet)

²⁵ Kvalitetskrav til straffesaksbehandlingen i politiet og ved statsadvokatembetene, Riksadvokaten Oslo, 8. november 2018 (rev. 21. februar 2019) 4

AROD fastholder derfor at Maurud og Torgersen er å anse som vitner, på lik linje med representanter fra Justis- og Helsedepartement. Ikke bare besitter disse vitnene viktig førstehåndskjennskap, men det er som riksadvokaten anfører «ingen grunnleggende konflikt mellom god kriminalitetsbekjempelse og menneskerettigheter».²⁶ De to følger som ett av en forståelse som bygges over tid, og samfunnet er modent for et oppgjør med straffesporet.

Riksadvokatembetet og andre organer kan sånn sett med fordel se frem til sitt vitnemål. Om staten har noe å anføre mot påstandene om menneskerettsbrudd, er dette en god anledning til å si noe, og det vil uansett være en mulighet til å forene påtalemyndighetens praksis med menneskerettighetenes teori. AROD ser derfor frem til å høre fra samtlige, slik rettsstaten fordrer.

Forklaring med film

I tillegg til vitner, vil tiltalte benytte film i sin forklaring. Tiltalte vil først gi forklaring og ivareta motforestillinger, og deretter ta med retten på en reise i tid. Dokumentarfilm er et effektivt virkemiddel for å se et større bilde, og forsvaret presenterer følgende visning:

- [Kampen om hampen Full movie](#)   - YouTube

Denne danske filmen fra 1997 (75 min) gir et godt bilde av status rundt cannabis for 25 år siden. Den tar livet av alle myter som opprettholder forbudet, og relevansen er desto større i dag fordi den viser at menneskerettsargumentet kunne vunnet frem da og at offentlig panikk har fortsatt siden fordi ingen analyse er gjort.²⁷

²⁶ Ansatte ved Riksadvokatembetet skal i tråd med [verdigrunnlaget](#) for Den høyere påtalemyndighet ikke bare arbeide for at den høyere påtalemyndighet ivaretar sin funksjon som en garantist for rettssikkerhet, men bidra til at det rettslige rammeverket anvendes og utvikles slik at det gir best mulig kriminalitetsbekjempelse og trygghet for den enkelte, samtidig som menneskerettigheter, siktedes rettssikkerhet og kriminalitetsofrenes interesse ivaretas.

²⁷ Mange cannabisbrukere hadde forbudet i domstolene, men samtlige var blitt nektet et effektivt rettsmiddel. AROD har presentert en [saksstudie](#) som viser hvordan over 100 grunnlovs utfordringer i USAs historie på dette tidspunkt var blitt feilbehandlet. Den er omtalt av professor Douglas Husak som noe USAs Justisminister burde se, og er en paradigmebryter på fagfeltet.

- [The House I Live In \(2012\) HD - War on Drugs in the United States - YouTube](#)

Denne filmen fra 2012 (108 min) viser strafferegimets omkostninger 15 år senere for det amerikanske samfunnet. Den utbroderer syndebukk-mekanismen og klargjør den destruktive dynamikk som kriminalisering påfører. Vi har med et skjebnesvangert sosialt eksperiment å gjøre, og det er på bakgrunn av dette vi må se den senere legaliseringstrenden i USA. Som en politimann sier 14.46 min: «Over tid, har jeg oppdaget at alle involverte hater det som utspiller seg».

- [Folkeopplysningen – Cannabis – NRK TV](#)

Med denne NRK-dokumentaren (45 min) fra 2016, er vi tilbake til cannabis. Vi får se utviklingen av straff overført til norske forhold, og som vi ser er det fortsatt ikke noen gode grunner til å nekte brukere selvbestemmelse. AROD viser denne fordi filmen klargjør bildet fra den danske produksjonen. Alt som trengs for å vinne frem i en menneskerettsanalyse er sagt, men intervjuet med Justisministeren er viktig. Det viser hvor dårlig det står til med grunnlaget for straff. Ikke bare gjentar Justisministeren påstander som ble imøtegått for 25 år siden, hans argumentasjon viser hvorfor narkotikalover og raselover er mye det samme, og det manglende faktagrunnlaget blir dokumentert; etter mye leting, er alt justisdepartementet kan vise til en upublisert masteroppgave fra en svensk medisin student.

Det er altså på høy tid at staten kommer med noe bedre, og vi får se om departementene gjør det i retten.

- [Neurons to Nirvana: Understanding Psychedelic Medicines - YouTube](#)

Denne filmen fra 2013 dokumenterer forskningen rundt psilocybin og stoffer i samme klasse. Den viser at vi har med noe annet å gjøre enn det forbudstilhengerne hevder, at forbudet mot psilocybin og lignende

Se Mikalsen, [TO RIGHT A WRONG: A TRANSPERSONAL FRAMEWORK FOR CONSTITUTIONAL CONSTRUCTION](#) (2016) del 3.

stoffer er nok et eksempel på overdreven statlig inngripen, og at psykoaktive stoffer har potensiale til å hjelpe menneskeheten fremover.

Av hensyn til tid, stopper vi der, men hvis retten vil se hvor ille det kan gå, anbefales [denne](#) dokumentaren som viser korrupsjonen i Mexico. Dette er et av narkotikakrigens mest skadede områder, og det er ikke tilfeldig at Mexicos Høyesterett ble en av de første til å ugyldiggjøre forbudet mot cannabis. Militære grupperinger kontrollerer der det meste av narkotikamarkedet, den politiske prosessen er kjøpt og betalt, og det ble folket som til slutt, gjennom sivil ulydighet, presset frem endring.

AROD setter sin lit til at norske domstoler vil gjøre det samme. Med rusreformutvalgets rapport har vi et rom for rettighetstenkning som staten ikke kan overse uten å svikte klare forpliktelser, og på vegne av det sivile samfunn håper vi på en ryddig prosess hvor konstitusjonelle hensyn blir ivaretatt.

Vi tar høyde for ytterligere bevisføring, og ser frem til forhandlinger.